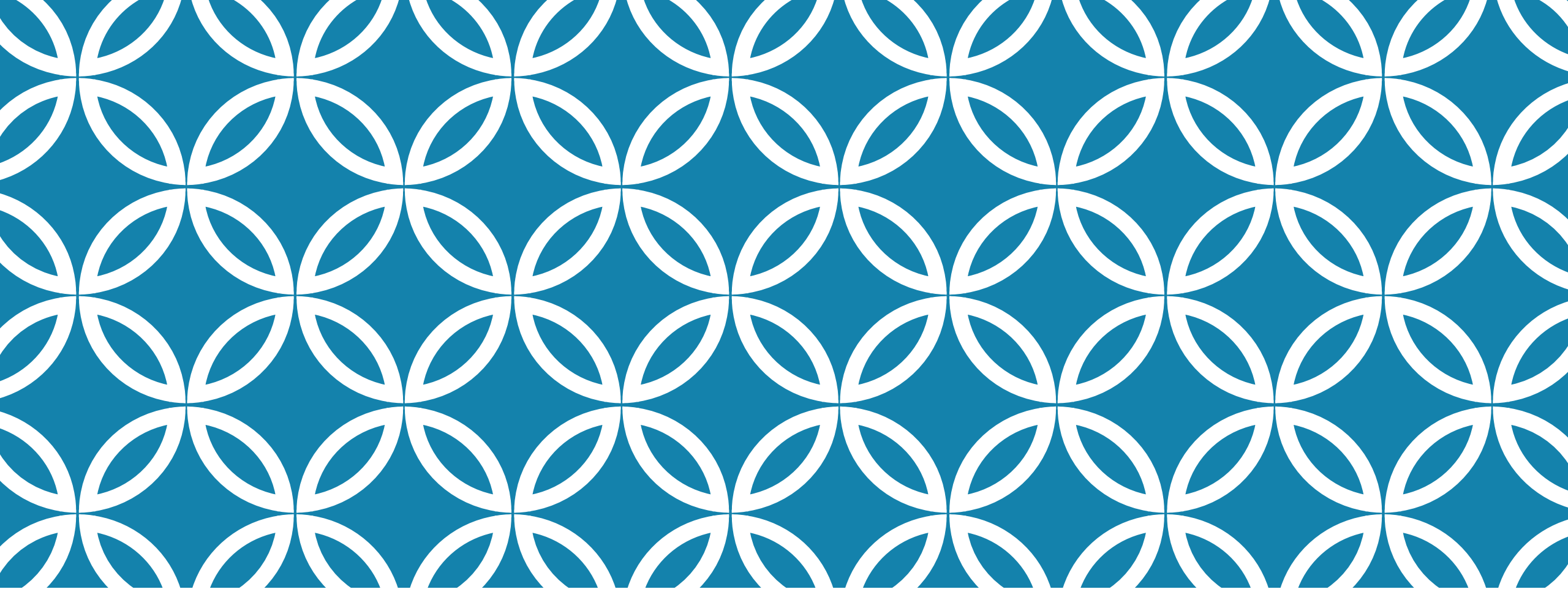

METODA STANDARDNÍCH NÁKLADŮ

Ing. Jana Shrbená
MVŠO

CHARAKTERISTIKA

tato metoda se používá ke kontrole a řízení podnikových nákladů, popř. výnosů na vnitropodnikové bázi.

Hlavním cílem metody standardních nákladů je **stanovení standardů a norem nákladů a zjišťování odchylek (rozdílu) mezi skutečnými a standardními (žádoucími, plánovanými, rozpočtovanými) náklady.**

VYUŽITÍ METODY SN

Metoda standardních nákladů se využívá v **odvětvích s cyklickým charakterem** začínající nákupem výrobních vstupů až po prodej hotových výrobků externím zákazníkům. Tržby z prodeje hotových výrobků jsou navraceny do výrobního cyklu či procesu.

Tuto metodu lze uplatit také **ve stále se opakujících výrobach například v sériových či zakázkových výrobach**

ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLADY METODY

- stanovení standardů
- zjištění skutečně dosažených výsledků
- zjištění odchylek mezi standardními a skutečnými veličinami či stavy
- analýza odchylek
- přijetí opatření za účelem eliminace jejich vzniku v rámci budoucího časového období

POJMY PŘI POUŽÍVÁNÍ METODY SN

Metoda standardních nákladů pracuje s pojmy, jako je norma nákladů a standard nákladů.

Normu lze charakterizovat jako předem určenou či stanovenou spotřebu materiálu, mezd, energie, času v naturálních jednotkách (například hodina, kg, kWh).

Standard nákladů vyjadřuje předem stanovenou výši hodnotové veličiny či výši ekonomického zdroje v naturálním vyjádření na jednotku výkonu.

TYPY STANDARDŮ NÁKLADŮ

MÁME 3 základní skupiny, a to

- **Základní standardy** nákladů, které jsou v rámci delšího časového období neměnné a jsou využity za účelem komparace skutečných nákladů.
- **Ideální standardy** nákladů vyjadřující minimální náklady, které bude potřeba vynaložit pro nejefektivnější výrobní podmínky. Jedná se o takové podmínky, kterou jsou v podniku obtížně dosažitelné.
- **Běžně dosažitelné** standardy nákladů, které znázorňují náklady, se kterými lze vyrobit výkony s normálními ztrátami, kterým se podnik stěží vyhne. Tato situace je v podniku zcela běžně dosažitelná

PŘÍKLAD 1

Vypočítejte výši standardu přímého materiálu na jeden kus výrobku, znáte-li údaje o následujících položkách: Nákupní cena materiálu činí 108 Kč, přeprava nákladním automobilem od dodavatele za určitý počet hodin po objednávce 13,20 Kč, příjem a manipulace 1,50 Kč, množstevní sleva 2,70 Kč. Standard kvality pro určitý výrobek, do jehož produkce vstupuje nakoupený materiál, musí zohlednit nejen potřebné množství tohoto materiálu, ale i nutný provozní odpad (např. prořez). Spotřeba materiálu činí 81 kg, nutný odpad 6 kg a zmetkovost (zmetkovitost) 3 kg.

Řešení:

Abychom mohli vypočíst standard přímého materiálu na jeden výrobek, je nejprve nutné vypočíst standardní pořizovací cenu za 1 kg. Tu vypočítáme následujícím způsobem:

Nákupní cena materiálu	108 Kč
Přeprava nákladním autem od dodavatele	13,20 Kč
Příjem a manipulace	1,50 Kč
Množstevní sleva	- 2,70 Kč
Standardní pořizovací cena za 1 kg	120,00 Kč

Nyní, když známe standardní pořizovací cenu za 1 kg, je potřeba zjistit, kolik kg materiálu bude potřeba k výrobě určitého výkonu. To zjistíme následovně:

Spotřeba materiálu	81 kg
Nutný odpad	6 kg
Zmetkovost	3 kg
Spotřeba materiálu	90 kg

Jakmile jsme v rámci standardu určitého výkonu zjistili jak pořizovací cenu přímého materiálu (hodnotový ukazatel), tak i množství potřebné pro jeho výrobu, můžeme celkovou standardní cenu přímého materiálu konkrétního výkonu vypočítat takto:

90 kg x 120 Kč	10 800 Kč za jeden výkon
----------------	--------------------------

Tato výsledná hodnota (10 800 Kč) se pak objeví v kalkulaci konkrétního výkonu v kalkulační položce „Přímý materiál.“

PŘÍKLAD 2

Vypočítejte výši standardu přímých osobních nákladů na hodinu, které se skládají ze mzdových nákladů, pojistného na sociálním zabezpečení a zdravotního pojištění. Mzdový tarif pracovníka za hodinu činí 270 Kč, prémie a odměny 30 % ze mzdového tarifu, pojistné na sociální zabezpečení 25 % ze mzdových nákladů a pojistné na zdravotním pojištění 9 % ze mzdových nákladů. Čas zaměstnance potřebný na výrobu jednoho výrobku činí 5,7 hodin, prostoje 0,3 hodinu, údržba výrobních zařízení 0,9 hodin, odstraňování zmetkovitosti 0,6 hodiny.

ŘEŠENÍ PŘÍKLADU 2 ČÁST A

Abychom byli schopni určit výši přímých osobních nákladů, je nejprve nutné vypočíst hodinové sazbu osobních nákladů za zaměstnance.

Mzdový tarif pracovníka	270 Kč
Prémie a odměny	81 Kč
Pojistné na sociálním zabezpečení	87,75 Kč
Pojistné na zdravotním pojištění	31,59 Kč
Přímé osobní náklady na 1 hodinu	470,34 Kč

Jestliže jste již vypočetli mzdové náklady na hodinu práce zaměstnance, je potřeba dále vypočíst dobu, po kterou daný zaměstnanec vyrábí jeden výrobek.

Základní čas zaměstnance na výrobek	5,7 hod.
Prostoje	0,3 hod.
Údržba výrobních zařízení	0,9 hod.
Odstraňování zmetkovitosti	0,6 hod.
Počet normohodin na jeden výrobek	7,5 hod.

ŘEŠENÍ PŘÍKLADU 2 ČÁST B

Na základě znalosti hodinové sazby osobních nákladů a normohodin lze zjistit celkovou výši přímých mzdových nákladů na jeden výrobek, a to následovně:

7,5 hod. x 470,34 Kč	3 527,55 Kč za jeden výrobek
----------------------	------------------------------

Tato výsledná hodnota (3 527,55 Kč) se pak objeví v kalkulaci konkrétního výkonu v kalkulační položce „Přímé mzdy.“

PŘÍKLAD 3 K SAMOSTATNÉMU ŘEŠENÍ

Vypočítejte výši standardu přímých osobních nákladů na hodinu, které se skládají ze mzdových nákladů, pojistného na sociálním zabezpečení a zdravotního pojištění. Mzdový tarif pracovníka za hodinu činí 1 080 Kč, prémie a odměny 30 % ze mzdového tarifu, pojistné na sociální zabezpečení 25 % ze mzdových nákladů a pojistné na zdravotním pojištění 9 % ze mzdových nákladů. Čas zaměstnance potřebný na výrobu jednoho výrobku činí 22,8 hodin, prostoje 1,2 hodinu, údržba výrobních zařízení 3,6 hodin, odstraňování zmetkovitosti 2,4 hodiny

SHRNUTÍ - METODA STANDARDNÍCH NÁKLADŮ

Metoda standardních nákladů je využívána zejména v podnicích spadajících do výrobních odvětvích, ve kterých je uplatňován cyklický princip. Metodu lze využít také v sériových či zakázkových výrobach, ve kterých se výroba neustále opakuje.

Využití metody standardních nákladů závisí především na dvou faktorech, a to na:

- technologii a organizaci výroby,
- charakteru konkrétní kalkulační položky

Na základě technologie a organizaci výroby je možno uplatnit metodu standardních nákladů:

- v heterogenní výrobě s montážní technologií,
- v homogenní výrobě s procesní technologií,
- ve sdružené výrobě.

4 KONTROLNÍ OTÁZKY K VYPRACOVÁNÍ

- 1) Charakterizujte metodu standardních nákladů
- 2) Popište odvětví ve kterých se používá metoda SN
- 3) Vysvětlete pojmy norma a standard
- 4) Jaké znáte typy standardů nákladů? Blíže je charakterizujte